

Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket

*Lokale retningslinjer for Øvre Namdal
Lierne, Røyrvik og Namsskogan kommune*

Vedtatt 28.11.2022

Innholdsfortegnelse

1. Formål, virkeområde og vilkår.....	2
1.1 Formål.....	2
1.2 Virkeområde.....	2
1.3 Vilkår.....	2
2. Prioriterte tiltak – Øvre Namdal.....	3
2.1 Biologisk mangfold og Kulturlandskapstiltak.....	3
2.2 Hydrotekniske anlegg og erosjon.....	4
2.3 Forurensningstiltak i foretakets driftsopplegg.....	4
2.4 Kulturminner og verneverdige bygninger.....	4
2.5 Planleggings- og tilretteleggingsprosjekter.....	5
2.6 Tilgjengelighet og opplevelser i landskapet.....	5
3 Søknad.....	6
3.1 Elektronisk søknadsprosess.....	6
3.2 Dokumentasjon av opplysningene i søknaden.....	6
3.3 Søknadsfrist.....	6
3.4 Tilskuddsnivå.....	7
3.5 Saksbehandling og vedtak.....	7
4. Utbetaling.....	8
5 Gjeldende regler.....	8

1. Formål, virkeområde og vilkår

Ordningen «tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket» (SMIL) skal bidra til gjennomføring av konkrete miljøtiltak på landbrukseiendommer. Rammene for tilskuddsordningen reguleres i egen forskrift. Under følger en oppsummering av forskriftens formål og rammer.

1.1 Formål

Formålet med tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift.

1.2 Virkeområde

Tilskudd skal gis til tiltak på landbrukseiendommer, samt i områder vernet etter naturmangfoldloven og kulturminneloven.

1.3 Vilkår

Tilskuddet kan gis til **foretak** som er registrert i **Enhetsregisteret** og som driver **vanlig jordbruksproduksjon** - på landbrukseiendommer med dyreslag og/ eller vekster berettiget produksjonstilskudd. Eier av landbrukseiendom må gi tillatelse til tiltaket i tilfelle søker ikke er eier. Dermed kan det gis tilskudd uavhengig om det er eier eller leietaker som står som søker. Tilskudd kan også innvilges eier av landbrukseiendom dersom det foregår en produksjon på landbrukseiendommen som oppfyller vilkårene for tilskudd etter forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket.

Søker må kunne framlegge oppdatert **gjødselplan og journal for bruk av plantevernmidler, samt kart over alt areal som foretaket disponerer** hvor områder med kulturell- og biologisk verdier skal være inntegna og beskrevet. Det samme krav gjelder erosjonsutsatte områder.

2. Prioriterte tiltak – Øvre Namdal

Hovedhensikten med SMIL - tilskuddet er å bidra til miljøhensyn utover det som er lovpålagt og forventet gjennom vanlig jordbruksproduksjon. Utover dette er det viktig for Øvre Namdal landbruk og utmark å prioritere tiltak som styrker den aktive jordbruksdriften på foretakene. Herunder er grovfôrbasert husdyrproduksjon et hovedsatsningsområde i jordbruket i området. Dette hensynet tas i den lokale tiltaksstrategien gjennom at tiltak knyttet til biologisk mangfold og kulturlandskapstiltak prioriteres høyest. Årsaken til denne prioriteringen er at det er ønskelig å øke antallet beitedyr i Lierne, Røyrvik og Namsskogan. Etter utfasingen av sauenæringen gror landskapet igjen, derfor er en satsing på storfe på beite i utmark målet. For å gjøre en slik satsing realistisk i fjellkommunene må de lokale retningslinjene være tilpasset lokale forhold slik at utmarksbeite igjen kan bli en tilgjengelig ressurs for landbruket.

2.1 Biologisk mangfold og Kulturlandskapstiltak.

Tiltakene skal fremme biologisk mangfold gjennom å ivareta planter og dyr på gammel kulturmark. Videre skal tiltakene ivareta landskapsbildet i kulturlandskapet.

Eksempler på prioriterte tiltak:

- Aktuelle tiltak kan være etablering, restaurering og skjøtsel av områder og landskapselementer som styrker grunnlaget for biologisk mangfold.
  - o Rydding og istandsetting av gammel beitemark
  - o Rydding og istandsetting for å muliggjøre slått på gammel slåttemark/slåttemyr
  - o Etablere kantsoner, samt skjøtsel av tette og ekspanderende kantsoner
  - o Anlegning av dammer i kulturlandskapet.
  - o **Tiltak til beiting i utmark ved bruk av Nofence.**

Vilkår:

- Søker må kunne dokumentere at arealet er gammel kulturmark
- Arealet må ha biologisk materiale som kjennetegner gammel kulturmark.
- Tiltakene må ikke komme i konflikt med viktige naturverdier, kulturminner eller reindriftsinteresser.
- Det gis ikke tilskudd for skjøtsel / opprydding av areal det samtidig søkes produksjonstilskudd på, **eller har vært omsøkt de siste 10 år.**
- Tilskudd til gjerdetiltak kan kun gis dersom rydding er en del av tiltaket. Det kan altså ikke gis tilskudd til rene gjerdetiltak
- Tiltak for å fremme biologisk mangfold i skog og utmark omfattes bare dersom den aktuelle lokaliteten involverer gammel kulturmark. Dette kan for eksempel være utslåtter eller seterområder.
- **Kjøp av nofenceutstyr prioriteres fremfor leasing.**
- **Områdene som skal beites med Nofence må berøre gammel kulturmark, som f.eks. setervoller o.l.**

2.2 Hydrotekniske anlegg og erosjon

Hensikten med slike tiltak er å redusere risikoen for erosjon og avrenning av næringsstoffer. Behov for utbedring av hydrotekniske anlegg kan skyldes både skader på anlegget og underdimensjonering pga. klimaendringer.

Eksempler på prioriterte tiltak:

- Oppgradering av avskjæringsgrøfter
- Åpne løp til erstatning for lukka løp.
- Oppdimensjonering av eksisterende avløp.
- Andre erosjonsforebyggende tiltak som f.eks. miljøplantinger.

Vilkår:

Tiltaket kan ikke omfatte vanlig grøf팅/drenering av jordbruksareal. Avskjæringsgrøfter for å redusere erosjon og arealavrenning kan omfattes i den grad dette ikke er en del av et ordinært større dreneringsarbeid. Større tiltak bør omsøkes gjennom ordningen for dreneringstilskudd.

2.3 Forurensningstiltak i foretakets driftsopplegg

Tiltak knyttet til forebygging av forurensing er et relativt omfangsrikt tema – men også tiltak som ligger tett opp mot formålet med SMIL-tilskuddet.

Eksempler på prioriterte tiltak:

- Anlegg for oppsamling av avrenning, fra rundballer, foringsplasser og utekveer.
- Tiltak for å redusere gasstap, luktplager og vann/snø i utvendig gjødselkum. F.eks. tak/dekke over gjødselkum.

Vilkår:

- Tiltakene bør være i tilknytning til eksisterende driftsbygning eller driftsopplegg.

2.4 Kulturminner og verneverdige bygninger

I Lierne, Røyrvik og Namsskogan har man fortsatt tydelige historiske eksempler på drift av fjellandbruket. Derfor er tiltak knyttet til kulturminner tatt med i prioriteringen. Herunder kan skjøtsel, vedlikehold, istandsetting, bevaring av kulturminner, inkludert verneverdige bygninger støttes.

Eksempler på prioriterte tiltak:

- Bygninger som er et viktig element i kulturmiljøer og kulturlandskap
- Bygninger som er representative for lokal byggeskikk.
- Bygninger som har tilknytning til tidligere driftsformer.
- Skjøtsel av vegetasjon tilknyttet kulturminner

Vilkår:

- Freda bygninger støttes ikke av denne tilskuddsordningen.

- Kulturminnet / bygningen må ha tydelig tilknytning til jordbrukslandskapet.
- Bevare mest mulig av kulturminnets egenart
- Bruke tradisjonelle materialer, håndverksteknikker og farger

2.5 Planleggings- og tilretteleggingsprosjekter

Planleggings- og tilretteleggingsprosjekter dekker formålene til de tidligere ordningene med områdetiltak og planlegging av fellestiltak. Formålet med ordningen er å legge forholdene til rette for større helhetlige prosjekter som leder fram til konkrete kulturlandskaps- og forurensningstiltak. Fellestiltak gjennomføres av flere grunneiere/søkere i fellesskap, med gjensidige forpliktelser. Det skal foreligge skriftlig avtale med grunneiere som blir berørt av tiltaket.

Vilkår:

- Det skal være knyttet til landskap og miljø i lokalsamfunnet
- Det skal være et geografisk avgrenset område (grend, dalside, nedslagsfelt og vassdrag)
- Det skal være i områder der det drives landbruksdrift
- Det skal bidra til å få til en helhetlig miljøransats og landskapsutvikling i prosjektområdet
- Prosjektet skal resultere i en plan for gjennomføring av konkrete tiltak i området

FMLA rapport 4/00 (Veileder for søknad på tilskudd til områdetiltak i 2000) vil være retningsgivende.

2.6 Tilgjengelighet og opplevelser i landskapet

Tiltak for å legge til rette for rekreasjon og opplevelser i jordbrukets kulturlandskap. Aktuelle tiltak kan være:

- Rydding, istandsetting eller nyanlegg av sti- og turvegnett i tilknytning til veger eller linjedrag i jordbrukslandskapet, og forenkling av adkomst til utmark og strandsoner.
- Enkle bruer, grunder og gjerdeklyv.
- Merking av veg og oppsetting av informasjonstavler og –skilt.
- Enkle rasteplasser.

Vilkår:

- Det kreves skjøtselsplan for å sikre videre vedlikehold.

3 Søknad

3.1 Elektronisk søknadsprosess.

Søknadsprosessen for tilskuddsordningen gjennomføres elektronisk via altinn.

Søknadsskjemaet er lagt opp slik at de fleste etterspurte opplysninger kan fylles direkte inn i skjemaet, men det kan være behov for bruk av vedlegg som utfyllende informasjon.

Link til søknadsskjema i altinn:

<https://www.altinn.no/skjemaoversikt/landbruksdirektoratet/tilskudd-til-spesielle-miljotiltak-i-jordbruket-smil/>

3.2 Dokumentasjon av opplysningene i søknaden.

- Dokumentasjon som må komme frem av søknaden:
  - o Omfang og arbeidsbeskrivelse
  - o Framdriftsplan
  - o Kostnadsoverslag
  - o Finansieringsplan
  - o Kart hvor tiltaket er inntegnet
  - o Nofence: kart over beiteområde som viser at det er gammel kulturmark o.l.
  - o Bilder som beskriver status før tiltaket gjennomføres
  - o Bekreftelse på at foretaket har godkjent gjødselplan og plantevernjournal (der dette er pålagt)

- Dokumentasjon som må kunne fremvises på forespørsel:
  - o Godkjent gjødselplan og plantevernjournal der dette er pålagt
  - o Oversiktskart over foretakets tilgjengelige jordbruksareal, samt beliggenhet i kommunen.

- Dokumentasjon som kan bli etterspurt ifm. saksbehandlingen:
  - o Dokumentasjon på kartlagt biologisk mangfold
  - o Kart med inntegna kjente/freda kultur- og naturverdier.

3.3 Søknadsfrist

Statsforvalteren tilpasser antall tildelingsomganger til kommunene etter hvorvidt budsjetterte midler blir omsatt. Med utgangspunkt i at tildelingsomfanget til dels er situasjonsbetinget, tar Øvre Namdal utgangspunkt i to tildelingsomganger;

- Vinter / Vår (Hovedtildeling)
- Sommer / Høst (Tilleggstildeling)

Gjeldende søknadsfrister for Øvre Namdal fastsettes i tråd med tildelingsintervall fra **Statsforvalteren**.

Hovedsakelig gjennomføres tildelinger etter følgende metode:

1. SMIL-tildeling nr. 1 – **Vinter / Vår**.
  - a. Lokal søknadsrunde for **hovedtildeling**.

- b. Dersom det gjenstår midler tildeles disse ved søknadsomgang nr. 2.
2. SMIL-tildeling nr. 2 – **Sommer / Høst.**
  - a. Lokal søknadsrunde for **tilleggstildeling.**
  - b. Gjennomføres dersom EN av TO situasjoner er gjeldende.
    - i. Kommunen har gitt tilsagn på alle disponible midler ifm. hovedtildeling og fått ekstratildeling fra **Statsforvalteren.**
    - ii. Kommunen har ikke nyttet alle disponible midler, har ikke fått tilleggsmidler, men tildeler gjeldende rest fra hovedtildeling.

Herunder reguleres fristen årlig av Landbrukskontoret.

Dersom Øvre Namdal har ambisjoner om å få tildelt midler utover opprinnelig ramme – kreves det at alle disponible midler tildeles tiltak ved hovedtildeling. Med det som utgangspunkt anmodes alle relevante søkere å levere sin søknad ved søknadsomgang vinter/vår.

3.4 Tilskuddsnivå

Øvre Namdal landbruk og utmark er gitt myndighet til å tilpasse tilskuddsprosenten innenfor rammene gitt av Landbruksdirektoratet.

Tilskuddssatsene for Øvre Namdal forankres i gjeldende prioritering av tiltak.

Pkt 2.1 – Tiltak knyttet til biologisk mangfold og kulturlandskap

- Tiltakene kan støttes med inntil 50 % tilskudd av godkjent kostnadsoverslag.

Pkt 2.2 – Tiltak knyttet til hydrotekniske anlegg og erosjon

- Tiltakene kan støttes med inntil 50 % tilskudd av godkjent kostnadsoverslag.

Pkt 2.3 – Forurensningstiltak i foretakets driftsopplegg

- Tiltakene kan støttes med inntil **50 %** tilskudd av godkjent kostnadsoverslag.

Pkt 2.4 – Tiltak knyttet til kulturminner og verneverdige bygninger

- Tiltakene kan støttes med inntil 30 % tilskudd av godkjent kostnadsoverslag.

Pkt 2.5 – Planleggings- og tilretteleggingstiltak

- Tiltakene kan støttes med inntil 100 % tilskudd av godkjent kostnadsoverslag

Pkt 2.6 – Tilgjengelighet og opplevelser i landskapet

- Tiltakene kan støttes med inntil 50% tilskudd av godkjent kostnadsoverslag

3.5 Saksbehandling og vedtak.

Søknaden saksbehandles av Øvre Namdal landbruk og utmark. Herunder sendes det ut et standardisert vedtaksbrev gjennom landbruksdirektoratets saksbehandlersystem. Normalt vil følgende vilkår stilles av kommunen ifm. vedtaket:

- Tiltaket skal ikke være påbegynt før vedtak er fattet.
- Dato for ferdigstillelse, normalt 3 år etter innvilgningsdato.
- Krav om rapportering og godkjent sluttregnskap.

4.Utbetaling

Tilskudd anvises til utbetaling ved mottak av skriftlig anmodning fra søker.

Delutbetaling kan foretas ved dokumentert behov og framdrift. Minst 25 % av innvilga tilskudd holdes tilbake til arbeidet er fullført. **Herunder må nødvendig dokumentasjon som timelister og/eller faktura på innleide tjenester/kjøp av materiell foreligge. Sluttregnskapet må være godkjent av Øvre Namdal landbruk og utmark.**

5 Gjeldende regler

Plikter og rettigheter knyttet til tilskuddsordninger reguleres i forskriften. Herunder henvises det til følgende paragrafer

§ 8 – Administrasjon, klage og dispensasjon

§ 9 – Opplysningsplikt og kontroll

§10 – Omgjøring, tilbakebetaling og motregning